

Aflevering I: wie, wat, waarom, hoe en wanneer?

Alles over geheimhouding

Zowel uit enkele incidenten die de afgelopen tijd in de pers de aandacht trokken als uit jaarverslagen van ondernemingsraden blijkt dat er nogal wat onzekerheid bestaat over de vraag hoever de geheimhoudingsplicht van or- en or-commissieleden en van het or-secretariaat reikt.

In drie artikelen zullen de gesignaleerde problemen worden besproken. In de eerste twee zal de plicht tot geheimhouding worden geanalyseerd. Daarna volgen de mogelijke reacties op schending van de geheimhoudingsplicht. ■■■■

Guus Heerma van Voss _____

(Marion Crezée)

Dit voorjaar maakte OR-Informatie melding van twee gevallen waarin een bedrijf een or-lid strafte wegens een beweerde schending van de geheimhoudingsplicht van de or-leden. Ondernemingsraadslid *Meijer* werd op staande voet ontslagen door *KMS*, omdat hij zijn vrees voor verlies van 360 arbeidsplaatsen in een brief aan minister De Korte in de openbaarheid bracht (zie *OR-Informatie* van 10 en 24 maart 1987).

In het tweede geval werden de voorzitter en de secretaris van de cor van *Bredero* geschorst en werd hen aangeraden te vertrekken, omdat ze in een interview in een krant de verwachting hadden uitgesproken dat het bedrijf

nog meer flinke klappen om de oren zou krijgen (zie *OR-Informatie* van 5 mei 1987).

Het lijkt erop dat deze zware straffen maar het topje vormen van de ijsberg van problemen omtrent openbaarheid en geheimhouding van bedrijfsinformatie waar or- en or-commissieleden in de dagelijkse praktijk mee kunnen worstelen.

Dat er op dit gebied meer speelt blijkt uit verslagen van ondernemingsraden. Hoewel er weinig rechtspraak is te vinden over deze problematiek die wel meestal intern zal blijven, is er aan de hand van de vrij uitvoerige wetsbepaling en de literatuur wel iets meer over te zeggen.

Wat geheim moet blijven

Artikel 20 WOR verplicht tot geheimhouding van

- zaken- en bedrijfsgeheimen die worden vernomen
 - aangelegenheden ten aanzien waarvan geheimhouding is opgelegd en
 - aangelegenheden waarvan, in verband met opgelegde geheimhouding, het vertrouwelijk karakter moet worden begrepen.
- Tot deze geheimhouding zijn verplicht:

- or-leden
- leden van or-commissies
- de door de or of or-commissie uitgenodigde deskundigen en
- degenen die met het secretariaat van de or of de or-commissie zijn belast.

Hieronder zal overigens steeds alleen gesproken worden over or- en or-commissieleden. Hetzelfde geldt dan steeds ook voor het *secretariaat* van de or.

Tegenover wie geheimhouding?

Vaak is onduidelijk tegenover wie de leden van de or of de or-commissie hun geheimhoudingsplicht in acht moeten nemen.

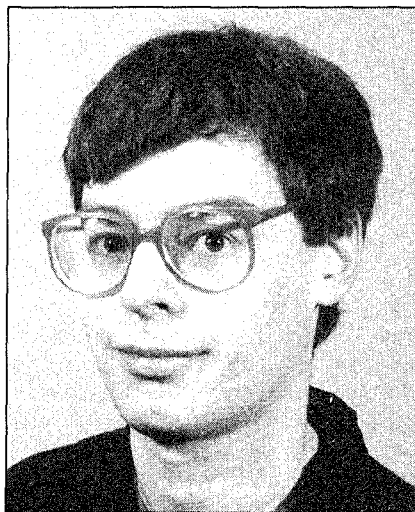
Geldt die ook tegenover de vakbonden, adviseurs, scholingsinstituten? In principe geldt de geheimhoudingsplicht inderdaad tegenover al deze 'buitenstaanders'.

Wel zijn er gevallen waarin ook de vakbond al uit andere hoofde het recht op de betreffende informatie toekomt, bijvoorbeeld op grond van de Wet Melding Collectief Ontslag of de cao. Ik zou menen dat in zo'n geval de ondernemingsraad de vakbond deze informatie niet hoeft te onthouden. Steun hiervoor is te vinden in een uitspraak van de SER-Commissie voor fusieaangelegenheden in het kader van de fusiegedragsregels van de SER, die oordeelde dat de vakbond de geheime informatie die zij kreeg wel mocht verstrekken aan een andere, het personeel vertegenwoordigende instantie, die krachtens wettelijke regeling, cao of bindende afspraak het recht op inzage van de gevraagde gegevens toekomt (Commentaar fusiegedragsregels, blz. 65).

Te verdedigen valt, maar niet geheel zeker is, dat ook de fusiegedragsregels van de SER zelf als zo'n bindende afspraak kunnen worden beschouwd. Er zijn nog andere mogelijkheden om de informatie ook aan niet-leden van de or-commissie te verstrekken.

Zo geldt de geheimhoudingsplicht wel tegenover buitenstaanders, maar niet voor deskundigen die door de ondernemingsraad of de commissie volgens artikel 16 WOR zijn uitgenodigd.

Voor het uitnodigen van deskundigen is niet de toestemming van de ondernemer nodig. Afhankelijk van de situatie zullen ook vakbondsbestuurders, adviseurs en medewerkers van het scho-

Mr G.J.J. Heerma van Voss is universitair docent bij de vakgroep sociaal recht en sociale politiek van de

lingsinstituut als deskundige kunnen worden uitgenodigd voor de or-vergadering. Wel heeft dit tot gevolg dat de geheimhoudingsplicht ook op hen komt te rusten.

Daarnaast biedt artikel 20, vierde lid WOR de mogelijkheid om informatie te verstrekken aan personen die worden benaderd voor raadpleging of beraad met voorafgaande toestemming van de ondernemer, waarbij de betrokken persoon dan schriftelijk moet verklaren, dat hij zich ten aanzien van de betrokken aangelegenheid tot geheimhouding verplicht.

Overigens is de ondernemer in dit geval ook verplicht de stukken kosteloos ter beschikking te stellen van deze persoon. De reden voor het verschil in be-

In een volgend nummer:

- **Geheimhouding en achterban**
- **Beroepsmogelijkheden**
- **Zaken- en bedrijfsgeheimen**
- **Vertrouwelijk karakter**
- **De pers**
- **Voorwetenschap**
- **Sancties**

handeling tussen deskundigen en adviseurs is eigenlijk achterhaald.

Tot 1979 was de ondernemer voorzitter van de or. In die tijd kon hij dus deskundigen gemakkelijker kennen dan adviseurs, omdat deskundigen aan de or-vergadering deelnemen. Nu de or zonder ondernemer vergadert met deskundigen hoeft de ondernemer daarvan niet altijd op de hoogte te zijn, met uitzondering van het geval dat kostenvergoeding wordt gevraagd (artikel 22, tweede lid WOR). Deze regeling geldt in wezen ook voor de *kleine* ondernemingen. Uit artikel 35a, eerste lid onder a volgt alleen dit verschil, dat in geval de ondernemer weigert de kosten van een deskundige te vergoeden hiertegen géén beroep op de bedrijfscommissie openstaat.

Hoe correct op te leggen?

In principe is het opleggen van geheimhouding het duidelijkst in de wet geregeld.

Geheimhouding kan worden opgelegd door:

- de ondernemer
- de ondernemingsraad of
- de betrokken commissie.

Geheimhouding kan dus niet worden opgelegd door de voorzitter van de or of de or-commissie. Indien er verschil van mening bestaat over een door de or of or-commissie op te leggen geheimhouding beslist uiteindelijk de or of or-commissie als geheel daarover. In de meeste gevallen zal een geheimhouding echter worden opgelegd door de ondernemer die er doorgaans het meeste belang bij heeft, dat bepaalde zaken geheim blijven. Op die situatie zal ik mij hieronder, tenzij anders is aangegeven, richten.

De reden dat de wetgever de ondernemer de bevoegdheid heeft gegeven geheimhouding op te leggen, is dat de or volgens de wetgever meestal niet goed kan oordelen over het al dan niet geheime karakter van de aangelegenheid. Bovendien zou het ontbreken van een regeling volgens de wetgever een grote rem kunnen betekenen op de bereidheid van de ondernemer om geheime aangelegenheden in de or ter sprake te brengen.

Degene die de geheimhouding oplegt dient het voornemen daartoe zoveel mogelijk vooraf mee te delen.

Daarnaast dient hij bij het opleggen van geheimhouding mee te delen:

In het voorjaar werd or-lid Meijer van KMS ontslagen wegens vermeende schending van de geheimhoudingsplicht. Bij Bredero werden twee (c)or-leden geschorst wegens hun medewerking aan een publicatie in NRC/Handelsblad.

- welke schriftelijk of mondeling verstrekte gegevens onder de geheimhouding vallen
- hoe lang deze dient te duren
- of er personen zijn ten aanzien van wie de geheimhouding niet in acht hoeft te worden genomen.

Wat te doen bij onduidelijkheid?

Wat gebeurt er nu indien aan een of meer van deze eisen niet is voldaan? Geheimhouding wordt bijvoorbeeld opgelegd zonder aan te geven voor welke gegevens precies, voor hoe lang en/of voor welke personen het niet geldt.

Men zou kunnen redeneren dat een geheimhoudingsplicht eerst aan alle eisen moet voldoen wil de ondernemer zich erop kunnen beroepen.

De wet zegt hierover niets.

Ik zou zeggen dat in zo'n geval van de geheimhoudingsplichtige mag worden verwacht dat hij de geheimhouding in acht neemt voor de gegevens, de periode en de personen waarvoor de geheimhouding redelijkerwijs bedoeld kan zijn.

Ook het omgekeerde kan zich voordoen. De ondernemer kan wel formeel voldoen aan de eisen voor het opleggen van een geheimhoudingsplicht, maar deze zo ruim omschrijven dat de or haast niets meer naar buiten kan brengen.

Om een extreem voorbeeld te geven: als de ondernemer zou opleggen dat de or over alle besproken zaken aan niemand in de eerste tien jaar iets mag bekendmaken voldoet dit wellicht formeel aan de eisen van de wet, maar het is volstrekt in strijd met de bedoeling daarvan. Uit de wetsgeschiedenis blijkt dat van het opleggen van een plicht tot geheimhouding terughoudend gebruik behoort te worden gemaakt. Ook in dit geval kan de or of or-commissie mijns inziens beoordelen tot hoever de geheimhoudingsplicht naar redelijkheid moet reiken. Hierbij geeft de or of or-commissie

zich echter op glad ijs: het moet wel heel duidelijk zijn dat de ondernemer de materie waarover hij geheimhouding heeft opgelegd te globaal heeft omschreven om een afwijking van de opgelegde geheimhouding te kunnen rechtvaardigen.

Het is duidelijk, dat artikel 20 WOR nogal wat onduidelijke begrippen bevat. Zo werd in het verslag van de door de Tweede Kamer in 1984 gehouden evaluatie van de WOR geklaagd over de termen 'zoveel mogelijk' en 'het vertrouwelijk karakter(. . .)begrijpen'.

Belang om precies te zijn

De uitleg hierboven maakt ook duidelijk dat de or of or-commissie gauw voor moeilijke beoordelingsvraagstukken kan komen te staan.

Aangezien deze beoordeling natuurlijk wat subjectief is heeft de ondernemer er toch alle belang bij om wel precies te zijn.

Het is in elk geval in het belang van de or of or-commissie om de ondernemer te vragen om de ontbrekende gegevens aan te vullen.

Ook overigens lijkt het in het belang van beide partijen dat de geheimhouding die wordt opgelegd zo concreet mogelijk wordt omschreven. Gebeurt dat niet dan bestaat aan beide kanten te grote onzekerheid over de reikwijdte van de opgelegde geheimhouding. De ondernemer kan er dan niet van op aan dat de or of or-commissie de omvang niet te beperkt opvat. De or of or-commissie weet niet of hij respectievelijk zij de omvang niet te ruim opvat. Het concretiseren van de geheimhoudingsplicht dwingt de ondernemer bovendien zich meer bewust te worden van de bedoeling van zijn besluit om geheimhouding op te leggen, hetgeen de kans vergroot dat er niet te ruim gebruik van wordt gemaakt.

De ondernemingsorganisaties VNO en NCW hebben in een voorbeeldreglement terecht opgemerkt:

'De ondernemingsraad kan alleen

functioneren indien hij zo volledig mogelijk wordt geïnformeerd. Daarbij moet hij niet door frequente oplegging van geheimhouding worden gehinderd in zijn functie van communicatieschakel tussen directie en personeel. Vandaar, dat geheimhouding alleen in gevallen van evidente noodzaak dient te worden opgelegd.'

Opleggen niet altijd mogelijk

Overigens kan geheimhouding alleen worden opgelegd ten aanzien van aan- gelegenheden.

Het is dus niet mogelijk om bijvoorbeeld te verbieden dat iets in het verslag van een vergadering komt. Wel geldt de plicht tot geheimhouding in dat geval ook voor het verslag.

Daarnaast kan geheimhouding alleen worden opgelegd ten aanzien van informatie die de betrokkenen als or- of or-commissielid ter ore is gekomen. In *OR-Informatie* van april 1980, p. 19 wordt een geval gemeld waarin de or-leden van een ander dan de ondernemer directie-notulen ontvingen die het opschrift 'streng geheim' droegen, terwijl de kwestie nog niet in de or besproken was. De or kon deze informatie naar buiten brengen aangezien hij hem niet onder geheimhouding was verstrekt. Dit geldt uiteraard slechts voor zover het niet gaat om zaken- en bedrijfsgeheimen.

Een begrenzing van de duur van de geheimhoudingsplicht kan ook nog worden gevonden in de duur van het lidmaatschap van de or- of or-commissie. Artikel 20 WOR spreekt alleen over een geheimhoudingsplicht van or- of or-commissieleden.

Daaruit zou kunnen worden afgeleid, dat de geheimhoudingsplicht vervalt, indien men uit de or- of or-commissie treedt. Een andere uitleg zou kunnen zijn, dat de geheimhouding kan worden opgelegd tijdens het lidmaatschap, maar dat zij kan nawerken na afloop van het lidmaatschap.

Dit laatste ligt in zoverre voor de hand, dat wanneer een geheime zaak vlak voor de afloop van het lidmaatschap wordt medegedeeld de geheimhoudingsplicht zijn zin zou verliezen, terwijl de werknemer dan ook door uit de or of de or-commissie te stappen aan zijn geheimhoudingsplicht zou kunnen ontkomen.

Mij dunkt dat in zulke gevallen de geheimhoudingsplicht wel een zekere tijd 'nawerkt'.